

A gyermek gondolkörének elemzése. *W. Gensch:* a következő vezérelveket adja gyermeknek gondolkörének elemzéséhez:

1. A gyermeki gondolkör elemzéséhez tartozik a meglévő képzeteknek, vagy egy részüknek kikutatásán kívül ezek keletkezési feltételeinek és kapcsolódási lehetőségeinek megállapítása is.

2. Tisztán lélektanilag lényeges ismertetőjegyet adna pl. a hatéves gyermeknél meglévő képzetek átlaga ezen életkor jellemzéséhez, eltekintve annak a lehetőségétől, hogy ki lehetne számítani a fel-fogási képesség, visszaadó képesség, beszélő készség, képzet-típus értelmesség, testi fejlettség stb. viszonyait.

3. Pedagógiailag a tanterv alapjául lehetne egy terjedelmes elemzést felhasználni. Az oktatásnak azokból a képzetekből kellene kiindulniok, amelyek felszínen vannak.

4. Egy ilyen elemzés nagy előnyöket vonna maga után, de sok, majdnem legyőzhetetlen akadálya van. a) Ilyen kutatás végtelen sok időbe kerülne. b) Még nem találtak exakt módszert képzeteknek, tehát a szellemi élet bonyolult jelenségeinek megállapítására. Legalább is mindig kérdéses valamely képzet világosságának a mértéke, még ha fő- és mellékkérdések alapján kétségtelenül meg is volna a képzet. c) Nyílt kérdés marad, hogy a gyermekek összes életviszonyainak nagy különbözősége mellett lehet-e általánosan érvényes átlagot kiszámítani a képzetek minőségére és számára vonatkozólag. d) Alig lehet szem előtt tartani, még kevésbé kiszámítani a kísérlet-szubjektív és objektív feltételeit (kifáradási jelenségek, hangulat-állapotok stb.). A kutatók nagy száma nem állhat jól a megfigyelés-egyenletességéről és lényegesen csökkenti az elemzés értékét.

5. E nehézségek következtében teljesen ellentmondók az elemzések adatai. Úgy látszik, hogy csak egy általánosan elismert eredményt találtak. A leányoknak általában több olyan képzetük van, amelyek a közelebbi környezetből, a mindennapi életből származnak; a fiúknak viszont olyan képzetek vannak nagyobb számban, amelyek a ritkábban előforduló dolgokból erednek. Tömegkísérletek — úgy látszik — mégis kiegyenlítik némileg a hiányos exaktságot.

6. Eddig egyáltalában nem történt semmi az elemzésnek a tanítás munkájában való értékesítésére. A tanító-séták részben az elemzés eredményei, de még ezek sem tételeznek fel tulajdonkép semmit, ami az elemzésből következik. Helyi viszonyokra nézve az elemzés haszna kétségtelen. Az a tanító, aki új növendékeinél szellemi leltárt készít, jó következtetésekre juthat növendékei egyéniségét illetőleg. Egyéniségi könyvek vezetésével és gyermek-kategóriák jelállításával az elemzésnek ezt a nyereségét próbálták mélyíteni.

7. A «Berliner Arbeitsgemeinschaft für exakte Pädagogik» (itt ismertetette Gensch vezérelveit) csak egy sor előzetes munka után láthatna a gyermeki képzetkör elemzéséhez: a) Sok gyermek vizsgálata a tagok részéről. b) Egyidejűleg, e vizsgálatok befolyása alatt a kísérlet pedagógiai és lélektani célkitűzésének és megvalósításának megmagyarázása. c) A hibaforrásoknak és kikerülésük módjainak mérlegelése. d) Hatóságok érdeklődésének felkeltése a vizsgálatok iránt a később szükséges számítási munkálatok miatt is.

KÜLFÖLDI SZAKLAPOK.

Zeitschrift für Philosophie und Pädagogik. Herausgegeben von O. Flügel, K. Just u. W. Rein, Langensalza, 1911/1912. XIX. Jahrgang.

Hatodik füzet. (március): A. Franken, Emlékezetbeli kapcsolatok. — Dr. V. Kirchner, A Gustav Glogau életében és munkáiban megnyilatkozó «fejlődés». — Karl Kubbe, Az állatjdomítás viszonya a didaktikához. — C. Ziegler, Pedagógiai szemle az újkor és jelen szépirodalmában (negyedik közlemény). — Rudolf Pannwitz, Vizsgálat és megrostálás.

*

Archiv für die gesamte Psychologie. Unter Mitwirkung herausgegeben von E. Meumann und W. Wirth. Leipzig, 1911. XXII. Band.

Negyedik füzet: Ilse Netto u. Marie Groos, A «Nibelungok Gyűrűjé»-ben előforduló érzéki adatok. — Ernst Bischoff, Vizsgálatok a «szellemi» és «testi» munkánál mutatókozó gyakorlati képességre és kifáradásra vonatkozólag. — Arthur Kronfeld, Kísérleti adatok a megértés mechanizmusához. — Magnus Hirschfeld, A nemi középpontok lokalizációjáról.

*

Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik. Herausgegeben von E. Meumann und O. Scheibner, unter redaktioneller Mitwirkung von A. Fischer und H. Gaudig. Leipzig, 1911. XII. Jahrgang.

Tizenkettedik füzet (december): Hans Keller, A tanítás tárgyai a tanulók itéletében. — Ferdinand Kemsies, Tanulók mulasztásai és iskolai büntetések statisztikai nézőpontból (befejező közlemény). — M. Kunz A «távolságérzés», mint bőrérzék. — A. Franken, Az iskolás gyermekek emlékezetből való kijelentéseinek nevelhetősége. — H. K., Kísérleti lélektani és pedagógiai szakosztály alakulása Chemnitzben.

XIII. Jahrgang. Leipzig 1912.

Első füzet: Prof. dr. H. Münsterberg, Kísérleti lélektan és pályaválasztás. — Dr. G. Kerschensteiner, A jellem fogalma. — Prof. dr. H. Gaudig, A személyiség eszméje és jelentősége a pedagógia szempontjából. — Prof. dr. W. Münch, A bukott tanuló lélektanához. — Dr. G. Deuchler, Az első számtani oktatás lélektani feltételei. — Dr. A. Huther,